

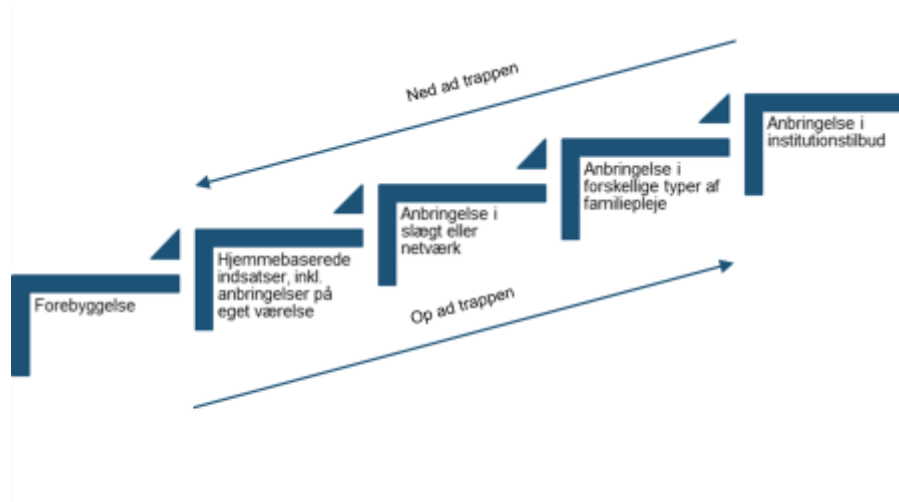
Kommunernes arbejde med indsatsstappen har sat sig spor i udgifterne

Mange kommuner har i de senere år arbejdet med at få de udsatte børn og unge ned ad indsatsstappen. Indsatsstappetænkningen blev introduceret i dansk kontekst i 2012, hvor KREVI beskrev, hvordan den svenske kommune Borås havde fokus på at give deres udsatte børn og unge indsatser så tæt på et hverdagsmiljø som muligt.

Indsatsstappetænkningen indebærer en opprioritering af tidlige og forebyggende indsatser samt mere målrettet brug af anbringelser. Samtidig er der fokus på at øge kvaliteten af de anbringelser, som fortsat er nødvendige. Det handler så at sige om at handle forebyggende frem for brandslukkende.

Tilgangen i Borås var motiveret af en række faglige hensyn, men samtidig var de mindre indgribende foranstaltninger billigere for kommunen. Både faglige og økonomiske hensyn talte altså for den svenske tilgang, som mange danske kommuner siden har ladet sig inspirere af.

Figur 1: Indsatsstappen

Index100 har undersøgt, om kommunernes arbejde med insatstrappen har sat sig væsentlige spor i udgifterne til udsatte børn og unge. Vi har i den forbindelse anvendt en kategorisering, som Socialstyrelsen har foretaget af den kommunale kontoplan med henblik på at henregne kontoplanens forskellige funktioner og grupperinger til de enkelte trin på insatstrappen.

Af de 14,4 mia. kr., der blev brugt på området i 2018, kan 13,7 mia. henføres til konkrete trin på insatstrappen (bruttoudgifter, 2019-prisniveau). Opgjort pr. 0-22-årig havde gennemsnitskommunen trinspecifikke bruttoudgifter på 9.488 kr. i 2018.

Af tabel 1 fremgår det, at knap 39 pct. af disse udgifter gik til forebyggende og hjemmebaserede indsatser, mens godt 29 pct. af udgifterne blev brugt på anbringelser hos plejefamilier eller ved slægtninge/netværk. Endelig gik godt 32 pct. af udgifterne til institutionsanbringelser.

Tabel 1. Gennemsnitskommunens trinspecifikke udgifter til udsatte børn og unge i 2018 (kr. pr. 0-22-årig, 2019-prisniveau)

Udgiftstype	Beløb (kr. pr. 0-22-årig)	Andel af total
Forebyggende indsatser	276	2,9%
Hjemmebaserede foranstaltninger	3.400	35,8%
Slægt- eller netværkspleje	102	1,1%
Familiepleje	2.652	28,0%
Institutionsanbringelser	3.058	32,2%
Trinspecifikke udgifter i alt	9.488	100,0%

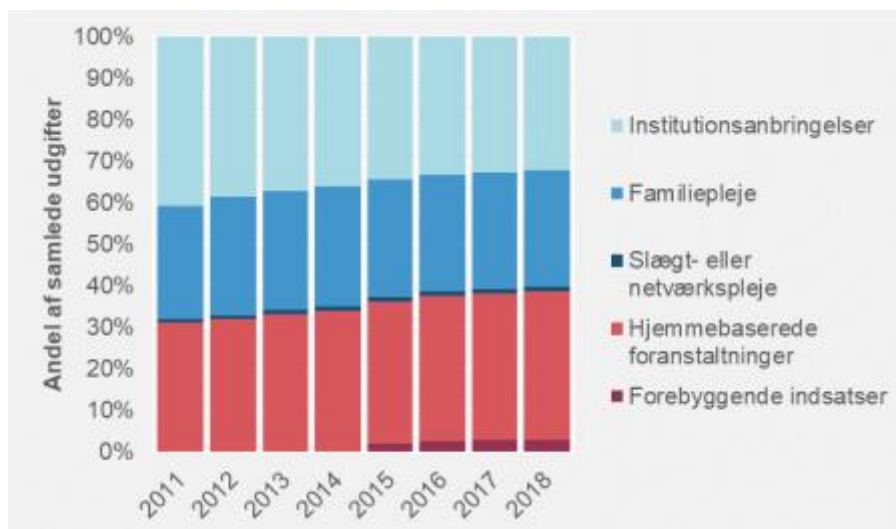
Note: Socialstyrelsen udelader udgifter, der direkte kan henføres til børn og unge med handicap. Uvægtet gennemsnit for 94 kommuner. De fire små ø-kommuner Fanø, Ærø, Samsø og Læsø er udeladt.

Spørgsmålet er nu, om udgiftsfordelingen i 2018 er væsentligt anderledes end fordelingen i 2011, dvs. i året før den omtalte KREVI-rapport. Har kommunernes arbejde med insatstrappen sat sig spor i udgifterne, eller har arbejdet primært haft symbolsk karakter?

Af figur 2 nedenfor fremgår tydeligt, at det første er tilfældet. Gennemsnitskommunens udgifter til forebyggende og hjemmebaserede indsatser fyldte således 7,6 procentpoint mere i 2018 end i 2011, mens andelen af udgifterne, der gik til institutionsanbringelser, var faldet med 8,5 procentpoint.

Figuren fokuserer alene på udgiftsandele for de enkelte trin, men til orientering steg de samlede bruttoudgifter på området med ca. 840 mio. kr. i faste 2019-priser fra 2011 til 2018.

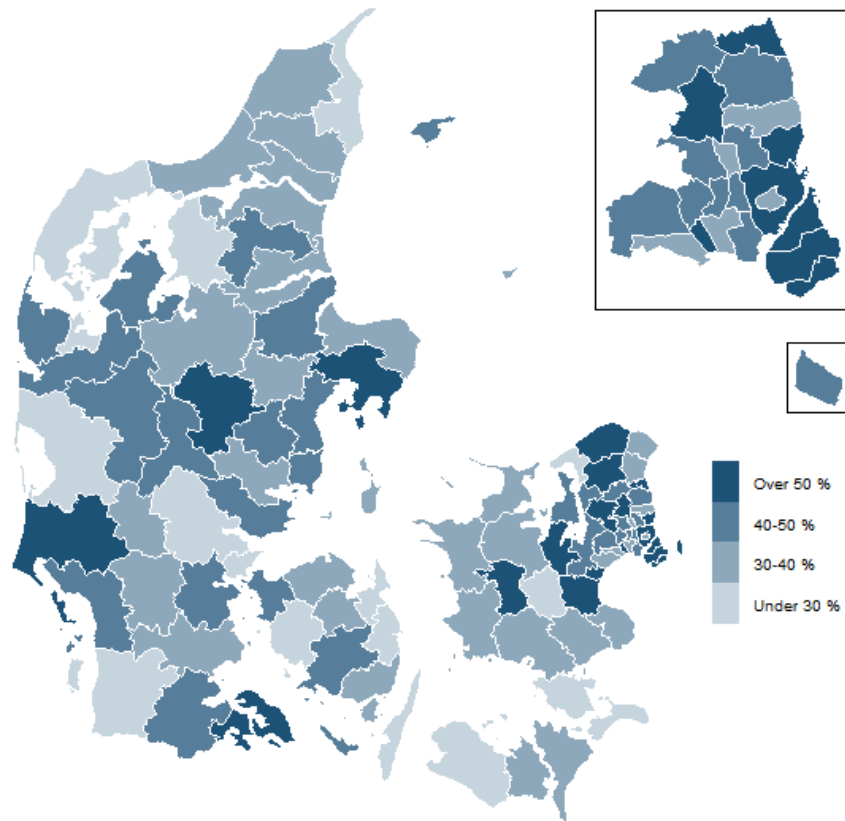
Figur 2: Fordeling af trinspecifikke udgifter i gennemsnitskommunens regnskaber for 2011-2018

Note: Forebyggende foranstaltninger kan ikke udskilles i kontoplanen før 2015. Socialstyrelsen udelader udgifter, der direkte kan henføres til børn og unge med handicap.

De senere års kommunale fokus på indsatstrappen kan altså tydeligt ses i udgiftssammensætningen. Der er groft sagt sket en udgiftsmæssig opprioritering af forebyggende og hjemmebaserede indsatser og en tilsvarende nedprioritering af institutionsanbringelser.

Figur 3: Andel af de samlede trinspecifikke udgifter til udsatte børn og unge, der gik til forebyggende og hjemmebaserede indsatser i 2018

Som figur 3 viser, er der dog fortsat store forskelle i den relative udgiftsprioritering fra kommune til kommune. I 18 kommuner går mere end 50 pct. af udgifterne på området til forebyggende og hjemmebaserede indsatser, mens udgiftsandelen i 17 andre kommuner ligger under 30 pct.

INDEX100

Peter Holdt-Olesen
Bo Panduro
Anne Line Tenney Jordan
Jacob Seier Petersen

+45 28 19 99 34

Inge Lehmanns Gade 10, 6. sal
8000 Aarhus C

www.index100.dk
index100@index100.dk